

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gersdorf

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem w drodze z pracy i

o rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 29 października 2010 r.,

zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 9 czerwca 2010 r.,

1. oddała zażalenie;

2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego na rzecz adw. T. B. z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 7 września 2006 r., oddalił apelację wnioskodawczynie A. P. od wyroku Sądu Okręgowego w S. – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, którym oddalono odwołanie wnioskodawczynie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 8

września 2004 r. odmawiającej jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem w drodze z pracy i zmieniono decyzję organu rentowego z 15 września 2004 r. w ten sposób, że przyznano wnioskodawczyni rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia od 1 października 2004 r. do 30 listopada 2006 r.

Skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 7 września 2006 r. wniosła ubezpieczona A. P.

Powołując się na art. 403 § 2 k.p.c., wnioskodawczyni zakwestionowała rozstrzygnięcie oddalające jej apelację od wyroku Sądu Okręgowego w S. z 5 lipca 2005 r., w sprawie IV U .../04, oddalającego odwołanie w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem w drodze z pracy. Wniosła o przeprowadzenie dowodu z dokumentacji medycznej w postaci historii choroby z Poradni Neurochirurgicznej E. z odnotowaną wizytą w dniu 3 października 2009 r. u prof. dr hab. M. Z., specjalisty neurochirurga oraz z opisu badania rezonansu magnetycznego głowy z kontrastem z 5 czerwca 2009 r. przeprowadzonego w Pracowni M. opatrzonego datą 15 października 2010 r.

Postanowieniem z 9 czerwca 2010 r., Sąd Apelacyjny odrzucił skargę wnioskodawczyni o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 7 września 2006 r.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że skarga o wznowienie postępowania została wniesiona po upływie ustawowego trzymiesięcznego terminu z art. 407 § 1 k.p.c. i już z tej przyczyny podlegała odrzuceniu na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. Z pisma procesowego skarżącej z 7 lipca 2009 r., złożonego w sprawie III AUa .../09, wynika, że skarżąca powzięła wiadomość o wyniku badania rezonansu magnetycznego głowy przeprowadzonego 5 czerwca 2009 r. w dniu 18 czerwca 2009 r. (błędnie podano w piśmie datę 18 maja 2009 r.). Wynik tego badania wskazała jako nowy środek dowodowy, który mógłby mieć wpływ na wynik sprawy, a z którego nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Trzymiesięczny termin do wniesienia skargi upłynął zatem 18 września 2009 r. Tymczasem skarga o wznowienie postępowania została wniesiona 2 stycznia 2010 r., czyli po upływie ustawowego terminu.

Ponadto skarga o wznowienie postępowania podlegała odrzuceniu na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. wobec braku ustawowych podstaw do wznowienia postępowania.

Skarżąca formalnie sformułowała podstawy skargi o wznowienie postępowania w sposób odpowiadający przesłankom wynikającym z art. 403 § 2 k.p.c., powołując się na wykrycie środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Jednakże podnoszone przez skarżącą okoliczności, w których upatruje ona ustawową podstawę wznowienia postępowania, tj. przeprowadzenie badania rezonansu magnetycznego głowy w dniu 5 czerwca 2009 r. i wizyta w Poradni Neurochirurgicznej w dniu 3 października 2009 r., nie mogą zostać uznane za ustawowe przesłanki wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c., gdyż nie oznaczają późniejszego wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Są to środki dowodowe powstałe już po prawomocnym zakończeniu poprzedniego postępowania. Dokumenty dotyczące stanu zdrowia skarżącej, pochodzące z okresu po wydaniu zaskarżonego prawomocnego wyroku, nie są ustawową podstawą wznowienia postępowania. Ze sformułowania art. 403 § 2 k.p.c. wynika jednoznacznie, że podstawą wznowienia mogą być tylko takie okoliczności faktyczne i środki dowodowe, które istniały przed wydaniem prawomocnego wyroku, lecz były stronie nieznane, lub strona nie miała do nich dostępu. Tymczasem skarżąca przedstawia wyniki badań przeprowadzonych już po prawomocnym zakończeniu postępowania.

Zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego wniósł w imieniu wnioskodawczyni jej pełnomocnik, zarzucając naruszenie: 1) art. 403 § 2 k.p.c., polegające na jego błędnej wykładni i przyjęciu, że nie zachodzą ustawowe przesłanki do wznowienia postępowania, gdy w rzeczywistości wskazane przez skarżącą okoliczności, z których nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu, mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy; 2) art. 410 § 1 k.p.c., poprzez jego zastosowanie, w sytuacji gdy skarga o wznowienie postępowania została złożona w ustawowym terminie.

Pełnomocnik skarżącej wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, nieopłaconej w całości ani w części.

W uzasadnieniu zażalenia pełnomocnik skarżącej podniósł, że wnioskodawczyni uzyskała pełny opis badania rezonansu magnetycznego głowy w dniu 15 października 2000 r. Dopiero w tej dacie mogła się dowiedzieć, że wykryte zmiany odpowiadają przebytemu w przeszłości wypadkowi komunikacyjnemu. Jest to nowa okoliczność w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c., która jednocześnie istniała w chwili wydawania prawomocnego wyroku, a z której możliwość skorzystania pojawiła się dopiero w dniu 15 października 2009 r. Zdaniem pełnomocnika skarżącej, termin do wniesienia skargi rozpoczął bieg od momentu uzyskania pełnego opisu badania z dnia 5 czerwca 2009 r., a w konsekwencji skarga została wniesiona w ustawowym terminie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

Skarżąca zarzuciła naruszenie art. 403 § 2 k.p.c. i art. 410 § 1 k.p.c., twierdząc, że powołane przez nią okoliczności faktyczne i środki dowodowe, z których nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu, mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy oraz że skarga o wznowienie postępowania została złożona w ustawowym terminie.

Zarzut naruszenia art. 403 § 2 k.p.c. jest chybiony. Skarga nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia. W tej sytuacji nawet wniesienie jej w ustawowym terminie (art. 407 § 1 k.p.c.) nie zmienia oceny Sądu Apelacyjnego, że jako nieoparta na ustawowej podstawie wznowienia podlegała odrzuceniu z mocy art. 410 § 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 403 § 2 k.p.c., można żądać wznowienia postępowania w razie późniejszego wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że: 1) co prawda w świetle art. 403 § 2 k.p.c.

podstawę wznowienia mogą stanowić okoliczności znane stronie postępowania przed wydaniem prawomocnego wyroku, których istnienia dowodzi ona w skardze o wznowienie postępowania za pomocą środka dowodowego wykrytego po wydaniu tego wyroku, jednakże możliwość powoływania nowych faktów i dowodów jest ograniczona jedynie do tych okoliczności i środków dowodowych, które istniały już w okresie trwania zakończonego postępowania (por. postanowienia SN z 11 kwietnia 2008 r., I UZ 41/07, LEX nr 469186 i z 22 lipca 2008 r., II UZ 31/08, LEX nr 500223 oraz orzeczenia powołane w ich uzasadnieniach); 2) przez wykrycie nowego środka dowodowego należy rozumieć powzięcie wiedzy o jego istnieniu oraz uzyskanie możliwości skorzystania ze środka dowodowego, o którego istnieniu strona wprawdzie wiedziała, jednak nie mogła się na niego powołać, nie wiedząc, gdzie się znajduje i czy da się odszukać; w konsekwencji niemożność skorzystania w poprzednim postępowaniu ze środka dowodowego nie zachodzi, gdy istniała obiektywna możliwość i potrzeba powołania go w tym postępowaniu (por. postanowienia SN z 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98, LEX nr 78214; z 7 marca 2007 r., II CZ 5/07, LEX nr 278667 oraz z 25 stycznia 2007 r., I UZ 38/06, OSNP 2008 nr 3-4, poz. 51 i przytoczone tam orzecznictwo); 3) wykrycie okoliczności faktycznych lub dowodów w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. dotyczy faktów i środków dowodowych, które - poza przesłanką ich nieujawnienia w postępowaniu prawomocnie zakończonym - były dla strony skarżącej wówczas „nieujawnialne”; przepis ten obejmuje zatem fakty nieujawnialne albo stronie nieznanne i dla niej niedostępne, natomiast fakty ujawnialne, czyli te, które strona powinna znać, bo miała możliwość dostępu do nich, nie są objęte hipotezą tego przepisu, gdyż „wykrycie” nie odnosi się do okoliczności i dowodów jawnych z materiału poprzedniego postępowania, a tylko niedostrzeżonych przez stronę (por. postanowienie SN z 29 marca 2007 r., II UZ 3/07, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 178 i orzeczenia tam powołane).

Z powyższego wynika, że w płaszczyźnie art. 403 § 2 k.p.c. nie mieści się zarówno środek dowodowy powstały już po wydaniu zaskarżonego orzeczenia jak i istniejący przed jego wydaniem i znany stronie, którego jednak nie powołała w poprzednim postępowaniu, choć istniała taka możliwość i obiektywna potrzeba.

Z twierdzeń skarżącej wynika, że w ramach przewidzianej w art. 403 § 2 k.p.c. podstawy wznowienia postępowania powołała się na dokumentację medyczną w postaci historii choroby z Poradni Neurochirurgicznej E. z odnotowaną wizytą w dniu 3 października 2009 r. u prof. dr hab. M. Z., specjalisty neurochirurga oraz badania rezonansu magnetycznego głowy z kontrastem przeprowadzonego 5 czerwca 2009 r., opisanego ponownie 15 października 2009 r., na okoliczność jej całkowitej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem w drodze z pracy.

Nie są to okoliczności „wykryte” w tym sensie, że skarżąca powzięła o nich wiedzę po raz pierwszy dopiero po uprawomocnieniu się wyroku, choć istniały w toku poprzedniego, prawomocnie zakończonego postępowania. Badania medyczne (rezonans magnetyczny głowy z 5 czerwca 2009 r., wizyta u specjalisty neurochirurga z 3 października 2009 r.) miały miejsce już po prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie III AUa .../05. Nie mogą być rozważane w kategoriach „ujawnienia” lub „wykrycia” nowych środków dowodowych, ponieważ przeprowadzenie badania rezonansu magnetycznego głowy oraz zasięgnięcie konsultacji lekarza specjalisty było w oczywisty sposób możliwe w każdym czasie jeszcze przed prawomocnym zakończeniem poprzedniego postępowania, którego dotyczy skarga o wznowienie. Są to nowe dowody (bo zostały wytworzone po prawomocnym zakończeniu poprzedniego postępowania), ale nie dowody „wykryte”, czyli takie, które istniały wcześniej, lecz były dla skarżącej niedostępne (nieujawnialne). Jednocześnie skarżąca nie powołuje się na nowo ujawnione okoliczności, lecz okoliczności (stan zdrowia powodujący niezdolność do pracy), które były już przedmiotem badań i ocen Sądu Apelacyjnego w prawomocnie zakończonym procesie, których wówczas nie udało się jej udowodnić.

Przyjmując, że skarżąca powołuje się na późniejsze wykrycie środków dowodowych, uznać należy, że w niniejszej sprawie nie występuje taka podstawa wznowienia postępowania. Przedstawianym przez skarżącą „wykrytym” środkiem dowodowym jest wynik badania z 5 czerwca 2009 r. oraz wynik konsultacji u lekarza specjalisty z 3 października 2009 r. Badanie to oraz konsultacja zostały przeprowadzone po prawomocnym zakończeniu sprawy III AUa .../05 wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 7 września 2006 r. W orzecznictwie Sądu Najwyższego powszechnie przyjmuje się, że środek dowodowy, który powstał po

uprawomocnieniu się wyroku, nie stanowi podstawy wznowienia przewidzianej w art. 403 § 2 k.p.c. (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: uchwałę składu siedmiu sędziów z 21 lutego 1969 r., III PZP 63/68, OSNC 1969 nr 12, poz. 208; wyrok z 10 kwietnia 1973 r., II CR 104/73, OSNCP 1974 nr 2, poz. 29, oraz postanowienia: z 25 czerwca 1998 r., II UKN 106/98, OSNAPIUS 1999 nr 13, poz. 438, z 12 listopada 1998 r., II UKN 306/98, OSNAPIUS-wkł. 1999 nr 3, poz. 3, z 20 kwietnia 2000 r., II UKN 167/00, PPIPS 2001 nr 6, poz. 70; z 15 września 2005 r., II CZ 78/05, LEX nr 453799; z 10 lutego 2006 r., I PZ 33/05, OSNP 2007 nr 3-4, poz. 48 oraz przywołane wyżej postanowienie z 11 kwietnia 2008 r., I UZ 41/07). Skoro z utrwalonego i nierozbieżnego w tym zakresie orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że środek dowodowy stanowiący podstawę wznowienia musi istnieć w czasie trwania postępowania objętego skargą, to niemożność jego przedstawienia we wcześniejszym postępowaniu wynikająca z art. 403 § 2 k.p.c. dotyczy dowodu faktycznie wówczas istniejącego, a nie dowodu potencjalnego, który mógłby zaistnieć. Wobec powyższego odrzucenie skargi o wznowienie postępowania przez Sąd Apelacyjny miało oparcie w art. 410 § 1 k.p.c.

Bieg terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania rozpoczyna się w dniu, w którym strona dowiedziała się o tym, że istnieje określona podstawa wznowienia postępowania. Wniesienie skargi o wznowienie postępowania ograniczone jest terminem (art. 407 i 408 k.p.c.). Skarga wniesiona po upływie terminu podlega odrzuceniu (art. 410 § 1 k.p.c.). Dopuszczalny jest wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi (art. 168-172 k.p.c.). Termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania jest jednakowy dla wszystkich przypadków dopuszczalnego wznowienia postępowania i wynosi trzy miesiące od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia (art. 407 k.p.c.) oraz pięć lat od uprawomocnienia się wyroku (art. 408 k.p.c.). Zgodnie z art. 407 § 1 k.p.c. (§ 2 nie ma w rozpoznawanej sprawie zastosowania), skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzymiesięcznym; termin ten liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a gdy podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji - od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub jej przedstawiciel ustawowy. Jak wynika z przytoczonego przepisu, termin do złożenia skargi o wznowienie postępowania

rozpoczyna bieg od dnia, w którym stało się możliwe jej złożenie. W zasadzie jego bieg rozpoczyna się w dniu, w którym strona dowiedziała się o tym, że istnieje określona podstawa wznowienia postępowania. Strona dowiaduje się o podstawie wznowienia w chwili, w której dociera do niej wiadomość, że nastąpiły określone uchybienia lub zdarzenia, które według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego (art. 401, art. 401¹ i art. 403) mogą stanowić podstawę wznowienia. W związku z tym, że skarga o wznowienie postępowania nie została oparta na ustawowej podstawie, bezprzedmiotowe jest szczegółowe rozważanie wniesienia jej w terminie z art. 407 § 1 k.p.c. Można jedynie zgodzić się ze skarżącą, że trzymiesięczny termin został zachowany (skarga została wniesiona 2 stycznia 2010 r., konsultacja neurochirurgiczna miała miejsce 3 października 2009 r., a opis badania głowy przy użyciu rezonansu magnetycznego został sporządzony 15 października 2009 r.).

Z uzasadnienia skargi wynika, że okoliczności w niej przedstawione nie stanowią ustawowej przesłanki wznowienia postępowania, wymienionej w art. 403 § 2 k.p.c. W takim przypadku skarga jako nieoparta na ustawowej podstawie wznowienia podlegała odrzuceniu, stosownie do art. 410 § 1 k.p.c.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił zażalenie.